

בש"פ 5635/24 - מדינת ישראל נ' אמיר אזברגה

פלילי - ראיות לכאורה - מעצר

בבית המשפט העליון

בש"פ 5635/24

בש"פ 5651/24

לפני:

כבוד השופט נ' סולברג

העוררת בבש"פ 5635/24 מדינת ישראל

והמשיבה בבש"פ 5651/24:

נגד

המשיב בבש"פ 5635/24 אמיר אזברגה

והעורר בבש"פ 5651/24:

עררים לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי
(סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996, על

החלטות בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

במ"ת 29959-04-24, מיום 6.6.2024 ומיום

1.7.2024, שניתנו על ידי כב' השופט ש'

מלמד, ועל ההחלטה מיום 9.7.2024, שניתנה

על ידי כב' השופט ע' מסארווה

ה בתמוז התשפ"ד (11.7.2024)

תאריך הישיבה:

בשם העוררת בבש"פ

5635/24

והמשיבה בבש"פ 5651/24:

עו"ד יקי קהן; עו"ד שרון יוטקובסקי

בשם המשיב בבש"פ

5635/24

והעורר בבש"פ 5651/24:

החלטה

1. ערר מזה ומזה על החלטות בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, במ"ת 29959-04-24, מיום

6.6.2024 ומיום 1.7.2024 (השופט ש' מלמד), ומיום 9.7.2024 (השופט ע' מסארווה), שבהן נקבע כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של המשיב והעורר שכנגד (להלן: המשיב), אולם עוצמת אינה גבוהה; ובהתאם לכך, כי המשיב יועבר למעצר באיזוק אלקטרוני בעיר רהט.

2. עניינה של הפרשה בסחיטה באיומים, שבוצעה לכאורה במטרה להביא את המתלוננים, קבלני בנייה וספקי ציוד הנדסי (להלן: המתלוננים או הקבלנים), לשכור את שירותי חברות השמירה שבבעלות המשיב ואחרים; זאת, בהתבסס על המוניטין העברייני של משפחת כראג'ה, עליה נמנים חלק משותפי המשיב לכתב האישום, כמו גם עובדים נוספים שהועסקו על-ידם.

3. ביום 12.4.2024, הוגש נגד המשיב, ונגד 9 נאשמים נוספים (ביניהם 2 חברות בע"מ) כתב אישום, הכולל 2 עבירות של קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); ריבוי עבירות של סחיטה באיומים שהביאה לידי דבר (בצוותא), לפי סעיף 428 סיפא בצירוף 29 לחוק; וריבוי עבירות של הלבנת הון. בד בבד עם הגשת כתב האישום, ביקשה העוררת והמשיבה שכנגד (להלן: המדינה) להורות על מעצרו של כלל הנאשמים עד תום ההליכים המשפטיים נגדם.

4. ביום 6.6.2024 ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי, שבגדרה נקבע דבר קיומן של ראיות לכאורה לכך שתחת כסות של עסקים לגיטימיים, התנהלה פעילות עבריינית, שבגינה התקשרו המתלוננים עם הנאשמים. קביעה זו התבססה, בין היתר, על הודעות המתלוננים, שלפיהן מי שפנה אליהם והודיע על הצורך בשמירה, היו הנאשמים; על הודעות רבות שבהן דיווחו מתלוננים כי "בחרש עובדת במתן שירותי אבטחה משפחת כארג'ה"; על העובדה כי "חלק מהמתלוננים טענו כי השתמשו בשירותי השמירה כדי שלא יגרמו להם נזקים [...] ולכן העדיפו לשלם את עלות השמירה גם אם סברו שאין בה צורך"; ועל כך ש-"לא ברור שאכן ניתן שירות הולם בתמורה לתשלום. חלק מהמתלוננים לא ראו כלל את השומרים. חלק ספגו גניבות, שחלק מהרכוש שנגנב הוחזר להם ע"י חברות השמירה. דבר שבלשון המעטה הוא תמורה ביותר". באשר לטענת ההגנה לנפסדות חומרי החקירה, קבע בית המשפט המחוזי, לאחר שצפה בחקירות המוקלטות, כי חרף הפערים הקיימים בין החומר הכתוב למצולם, "הגרעין הקשה של העדות נאמר ע"י המתלוננים". לצד האמור, עמד בית המשפט המחוזי על קשיים מסוימים במסד הראייתי, אם בשל האופן שבו נוהלה החקירה, אם בהתחשב בכך שנחקרו מתלוננים פוטנציאליים רבים, שלא דיווחו על התנהלות הפלילית מצד הנאשמים. צוין אפוא, כי "בשלב ניהול התיק יכולים לעלות קשיים בניהולו בהתייחס לעוצמת הראיות בתיק". לפיכך, בהחלטה מיום 1.7.2024, קבע בית המשפט המחוזי כי בהינתן הקושי הראייתי המצוי בתיק, מזה, והמיקום המוצע לפיקוח - המרוחק ממקום ביצוע העבירות - מזה, יש לאמץ את המלצת שירות המבחן להעברת המשיב למעצר בפיקוח אלקטרוני, בכפוף לחוות-דעת מתאימה. ביום 9.7.2024, לאחר שהתקבלה חוות-דעת חיובית המאשרת את מקום הפיקוח, ונחקרו המפקחים שהוצעו, הורה בית המשפט המחוזי על העברת המשיב למעצר בפיקוח אלקטרוני ברהט, בתנאים הבאים: שהיית המפקחים במקום

הפיקוח; איסור יצירת קשר עם המעורבים בפרשה; איסור יציאה מהארץ; הפקדת סך של 25,000 ₪ על-ידי המשיב, והתחייבות עצמית וצד ג' על סך של 50,000 ₪ מצד כל מפקח.

5. להשלמת התמונה אציין, כי יתר הנאשמים בפרשה הועברו גם הם למעצר באיזוק אלקטרוני, ואילו נאשם 1, אשר נקבע כי חלקו - יחד עם נאשם 2, המשיב בערר דן - הגדול ביותר בפרשה - ממתין למתן החלטה משלימה על-ידי בית המשפט המחוזי, לאחר קבלת תסקיר שירות המבחן בעניינו. מכאן העררים שלפני.

6. לטענת המדינה, שגה בית המשפט המחוזי בקביעתו כי קיימת 'חולשה ראייתית' כתוצאה מאופן ניהול החקירה, שכן לנוכח מורא המתלוננים מהאיום המרחף על ראשם, אופן גביית ההודעות על-ידי גורמי החקירה - באמצעות שאלות ותשובות, לעיתים מונחות על-ידי החוקרים - הוא "תוצאה טבעית ומתבקשת", בפרט בהתחשב בקושי הטמון בחקירת העבירות מושא ההליך. לפיכך נטען, כי בהתחשב בחלקו הדומיננטי של המשיב בפרשה; בשים לב למסוכנותו, הנלמדת מסוג העבירות אותן ביצע לכאורה; ובהינתן החשש מפני שיבוש הליכי משפט הגלום בעבירות מושא ההליך - אין מנוס ממעצרו מאחורי סורג ובריח.

7. המשיב, מנגד, סבור כי כלל לא היה מקום לקביעה כי קיימות בנדון ראיות לכאורה להוכחת אשמתו. לדידו, שגה בית המשפט המחוזי בהתעלמו מכך שעיסוקו הרלבנטי לכתב האישום, הריהו בשיעור זניח, אחוז קטן מהיקף עבודתו; משיתוף הפעולה שלו עם רשויות אכיפת החוק; ומכך שלא נשמע כל איום או אקט אלים מצדו, ואף אין ראיות למודעותו לאיומים, ככל שאכן נעשו. עוד טוען המשיב, שאין ולי בדל של ראיה להוכחת עבירת קשירת הקשר שבה הוא מואשם, וכי עמדת המדינה כפי שהושמעה בדיון בבית המשפט המחוזי, שלפיה "מודעותו של [המשיב] מוכחת לכל הפחות מעצימת עיניים", מחזקת מסקנה זו, שכן לא ניתן לבצע עבירה של קשירת קשר בעצימת עיניים. לבסוף נטען, כי מסוכנותו הלכאורית "אינה קיימת שעה שיתר הנאשמים אינם עובדים בתחום ובטח במצב בו החברה נסגרה", ומשכך היה מקום לקבוע תנאי שחרור מקלים מאלו שנקבעו.

דיון והכרעה

8. לאחר עיון בטיעוני הצדדים, אלו שבכתב ואלו שבעל-פה, ולמקרא חומרי החקירה הרלבנטיים, וצפייה בחלקם - באתי לכלל מסקנה כי דין עררו של המשיב - להידחות; דין ערר המדינה - להידחות בעיקרו; כך שמחד גיסא, תבוטל קביעת בית המשפט המחוזי בדבר ה'כשל הראייתי' הקיים בנדון; ומאידך גיסא, החלטת בית המשפט המחוזי לגבי העברת המשיב למעצר בפיקוח אלקטרוני תישאר על כנה, בכפוף להחמרה מסוימת בתנאי הפיקוח.

9. בהתאם לסעיף 21(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים) התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), על בית המשפט לבחון, כידוע, טרם מתן החלטתו על מעצר נאשם עד תום ההליכים, כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של הנאשם במיוחס לו בכתב האישום. במסגרת זו, נבחנות הראיות הגולמיות המצויות בידי התביעה, ועל בית המשפט להכריע אם יש בהן פוטנציאל לבסס את הרשעתו של הנאשם מעבר לספק סביר (בש"פ 5830/23 סיאני נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (4.8.2023), והאסמכתאות שם). מדובר בבחינה ראשונית, שבגדרה לא ידרש בית המשפט לשאלות של מהימנות העדויות ומשקלן, או לקשיים שעולים מן החומר שלפניו, אלא אם מדובר בסתירות או פירכות מהותיות, הגלויות על פני הדברים (בש"פ 8311/13 אברמוב נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (19.12.2013)). במקרה בו ימצאו סתירות מן הסוג האחרון, אפשר כי בית המשפט יחליט שקיימות ראיות לכאורה, אולם החולשה הראייתית תקבל ביטוי בנכונותו להגשים את תכלית המעצר בדרך של חלופה שפגיעתה בנאשם פחותה (בש"פ 490/21 מדינת ישראל נ' אבו עסא, פסקה 37 (28.1.2021) (להלן: עניין אבו עסא)).

10. בנדון דנן, כזכור, קבע בית המשפט המחוזי כי קיימות ראיות לכאורה, אלא שקיימת בהן חולשה מסוימת, שיש בה כדי להצדיק בחינת חלופת מעצר שהוצעה. הצדדים מלינים, מזה ומזה, על החלטתו; "זה אומר: כולה שלי" - דהיינו, הונחה תשתית ראייתית לכאורית איתנה דיה, כדי להצדיק את מעצרו של המשיב מאחורי סורג ובריח; "זה אומר: כולה שלי" - דהיינו, כלל לא הונחו בנדון ראיות להוכחת אשמתו הלכאורית של העורר, ולפיכך יש להקל בתנאי מעצרו, או להורות על שחרורו. נדרש לבחון אפוא אילו מבין העמדות, אם בכלל, עולה בקנה אחד עם חומר הראיות הקיים.

11. תחילה לגידור סלע המחלוקת. מוסכם, כי חברות השמירה אותן ניהל המשיב היו חברות רשומות כדין, אשר הוציאו חשבוניות בגין כל תשלום שהתקבל אצלן עבור שירותי השמירה. אף אין מחלוקת על כך שהחברות הנדונות סיפקו שמירה במידה זו או אחרת, בדמות הצבת שומר שלן באתר הבנייה מעת לעת, או בדמות הענקת שירותי סיור. המחלוקת נסובה על השאלה אם ההתקשרויות בין הצדדים נעשו מתוך רצון חופשי, או שמא מחמת איומים, מפורשים או משתמעים, אשר הביאו את הקבלנים להתקשר דווקא עם החברות הללו, מחשש פן יבולע להם, בהינתן המוניטין העברייני של הגורמים המעורבים בעסקיהן של אותן חברות. כמו כן, חלוקים הצדדים לגבי חלקו של המשיב בפרשה - אם היה הגורם הדומיננטי מאחורי מסכת האירועים, או שמא בעל עסקים ותיק ואהוד על לקוחותיו הפרושים ברחבי הארץ, והוא כלל לא היה מודע להתנהלות הפלילית הנטענת של עובדים בחברה, ככל שזו אכן ארעה. אפנה אפוא לבחון את חומר הראיות הרלבנטי, בשים לב לגדר המחלוקת האמור.

12. מעדויות המתלוננים עולה, כי ההתקשרות עם חברות השמירה אופיינה בדפוס יחסית קבוע: פניה יזומה מצד חברת השמירה אל הקבלנים, בהצעה מנומסת למתן שירותי שמירה; העלאת שמה של משפחת כראג'ה בתור נותנת השירות; ומענה חיובי לפניה, שהוביל, בתורו, להתקשרות על בסיס חוזה שנחתם בין הצדדים. כך מתאר ואליד ח'טיב, המתלונן באישום השני: "התקשרו ממספר מזוהה, ואמר

לי גבר בערבית שהאזור הזה הם שומרים עליו, ואמר לי אנחנו נשלח לך הסכם במייל ושאני צריך לחתום עליו ולהחזיר אותו [...] ש. הגבר הזדהה בשם? ת. כן אמר ששמו זיאד אמר את השם הפרטי של[ו] ואמר שהוא ממשפחת כראג'ה" (הודעה מיום 1.10.2023, שורות 24-34; (להלן: הודעת ו' ח'טיב). בדומה, מספר הייתם נימר, המתלונן באישום הרביעי, כי בעת הגיעו לחריש פנה אליו אדם בשם מחמוד כראג'ה (נאשם מס' 1): "איך שהתחלנו לעבוד בחריש שלחתי ביום הראשון את הכלים עם מובילית. ממש בכניסה לחריש מתקשר אלי המוביל אמר לי יש מישהו שרוצה לדבר איתך [...] הוא אמר לי שהם אחראים על השמירות ואם נרצה שמירה שידבר איתי" (הודעה מיום 18.3.2024, שורה 12 (להלן: הודעת ה' נימר); וראו גם: הודעת עקיבא לוי מיום 26.3.2024, שורות 29-32; הודעת מאיר שטרית, המתלונן באישום החמישי, מיום 18.3.2024, שורות 68-72; הודעת אבי ניסים בן לולו, המתלונן באישום השביעי, מיום 21.3.2024, שורות 23-29 (להלן: הודעת א' בן לולו); הודעת סאמר אבו נאג'י, המתלונן באישום התשיעי, מיום 28.3.2024, שורות 25-35).

13. עוד עולה מהודעות הקבלנים השונות, כי המשיב נתפס כמנהל בחברות השמירה, מה שבא לידי ביטוי בקביעת תעריפי השמירה והיקף השמירה הנדרש; בגביית הכספים בפועל; ובהיותו הכתובת לפניות של לקוחות לגבי בעיות שמתעוררות (ראו: הודעת ו' ח'טיב, שורות 130-230; הודעת ג'אלב מוראד, המתלונן באישום השלישי, מיום 18.3.2024, שורות 141-145 (להלן: הודעת ג' מוראד); הודעת ה' נימר, שורות 20-22). עדויות דומות באשר לתפקידו הניהולי של המשיב בחברות השמירה, אשר לא נדונו על-ידי בית המשפט המחוזי, מובאות על-ידי עובדי החברות, במסגרת האישום הראשון (ראו: הודעת ניסים חיים, ר"ח חברת דרך ארץ, מיום 18.3.2024, שורות 15-6; הודעת חיאב אעיד, פקידה בחברות דרך ארץ ופלטיניום, מיום 25.3.2024, שורה 14). כל זאת, שעה שבעלותו של המשיב בחברות השמירה - כלל לא נרשמה.

14. בכל הנוגע למודעות המשיב למתרחש בחברה אותה הוא מנהל בפועל, מודה לכאורה המדינה במשתמע, כי בשלב זה אין ראיות ישירות המלמדות על קשירת קשר עברייני (הדבר עלה מעיקרי הטיעון שהוגשו לבית המשפט המחוזי, שם נכתב כי "מודעותו של [המשיב] מוכחת לכל הפחות מעצימת עיניים"; ולחילופין, מדבריה בדיון שהתקיים לפני, שם הסתייג ב"כ המדינה מהמונח 'עצימת עיניים', ואמר כי "אין ספק שהוא הציע להם"; אך הודה, בהגנותו, כי "אין לכך ראיות שאחד הנאשמים הציע מיזם עברייני"); עם זאת, עומדת המדינה על כך שהמשיב, יחד עם נאשם 1, היו 'הרוח החיה' מאחורי ההתנהלות הפלילית הנטענת של עובדי החברות שבשליטתם.

15. לפנינו אפוא, על פני הדברים, הצעות שירותי שמירה, מטעם חברה רשומה כדין, אשר הביאו להתקשרויות מעוגנות בחוזה, ולמתן שירותי שמירה בהיקפים כאלו או אחרים. ואולם, לא מן הנמנע כי בפרשה הנדונה, כמו במקרים רבים אחרים שבהם הורשעו נאשמים בעבירות סחיטה באיומים, מדובר באיום 'מתוחכם', כזה שאינו גלוי על פניו. "איום, כנודע, אינו חייב להיות איום מפורש ובמפגע; יכול שיהא משתמע, מרומז או עקיף. מאיים 'מתוחכם' יימנע מאיום מפורש, אלא ישתמש בלשון 'תמימה'

לכאורה, אשר תשיג אותה מטרה מבלי להביאו בגדרי איום מפורש" (בש"פ 5953/10 אלפרון נ' מדינת ישראל, פסקה ט' (6.9.2010); עניין אבו עסא, פסקה 38; בש"פ 5794/16 מדינת ישראל נ' טיירי, פסקה 31 (18.8.2016) (להלן: עניין טיירי)). על רקע האמור, נקבע בפסיקת בית משפט זה, כי על מנת להתחקות אחר קיומן של ראיות לכאורה בעבירות של סחיטה באיומים, יש להשקיף על מכלול הראיות 'מלמעלה', דהיינו לעמוד על התשתית הראייתית הלכאורית ביחס למקרה בכללותו, ולא לבחון כל ראיה בנפרד (ראו, מני רבים: עניין אבו עסא, פסקה 39; בש"פ 5709/23 מדינת ישראל נ' אלסאנע, פסקה 41 והאסמכתאות שם (9.8.2023) (להלן: עניין אלסאנע)). כפי שאפרט להלן, סבורני כי מבט שכזה על חומר הראיות הלכאורי שהובא בנדון, מלמד כי אכן הונחה תשתית ראייתית חזקה דיה, אשר יש בה כדי לתמוך במסקנת בית המשפט המחוזי, ואף מעבר לה.

16. חומר הראיות כולל שני מקרים שבהם הושמעו איומים מפורשים כלפי קבלנים, במטרה לכפות עליהם להתקשר בשירותי השמירה, או לשלם עבורם סכום כסף בשיעור גבוה יותר. כך, במסגרת האישום השביעי, טען המתלונן א' בן לולו, כי כלל לא היה משלם על שמירה, כי אם 'על אוויר'; במענה לשאלה מדוע לא ניסה להחליף את חברת השמירה, תיאר: "הוא אמר לי כי אם לא הם אז הם ישרפו את המקום" (הודעת א' בן לולו, שורה 43). בדומה, מספר ג' מוראד, המתלונן באישום השלישי, כי משסירב להעלאת סך התמורה בעד 'שירותי השמירה', איימו עליו הנאשמים. אישור לדברים אלו נמצא בהאזנת סתר שבוצעה במכשירו של הנאשם 5, שם נשמע מאיים על המתלונן: "אני מזיין אותך יא מאניאק [...] אם אתה לא מוציא את הבאגרים שלך לא יהיה טוב". בשיחה מאוחרת לכך, מסביר הנאשם 5 לאדם אחר, כי אחרי שצעק על המתלונן "הוא יתיישר".

17. לצד אירועים אלה, שחומרתם, ככל שאכן יוכחו, אינה מוטלת בספק, ישנם גם מקרים שבהם השיחות בין הנאשמים לקבלנים לא כללו איום מפורש, אולם חומר הראיות מלמד כי 'המסר המאיים' הופנם גם הופנם, כך שלמקבלי הצעת השמירה היה ברור כי אפשרות ממשית לסירוב - אינה עומדת להם. "אני יכול להגיד לא אבל יכול להיות שיום למחרת יהיה נזק" (הודעת עומר חאלף, קבלן בניין, מיום 21.3.2024, שורה 251); "בא איזה ילד ואמר לך אם אתה רוצה שמירה [...] ונתן לי את מספר הטלפון של אמיר מחברת פלטינום, משחק אותה מנומס, אתה יודע כל ההתחלה היא טובה ואני הבנתי שאני צריך שמירה ושצריך להתקשר לאותו אדם הכוונה לאמיר" (הודעת אליק גרגור, קבלן עבודות עפר, מיום 24.3.2024, שורה 88). ובצורה מפורשת יותר: "אתה שומע כראג'ה אתה מפחד. הם יכולים לעשות כל דבר. יותר טוב לסגור איתם מחיר, לשלם להם וזהו. הם אנשים שבאים בשביל בעיות" (הודעת ג' מוראד, שורה 293; וראו גם הודעת ו' ח'טיב, שורות 60-77). בדומה, "גם כאשר יש [...] קשיי תזרים לחברה הקבלנית חברות השמירה הן תמיד בעדיפות עליונה וזה כי אנחנו מבינים מה קורה אם לא משלמים להן ושכדאי לנו לשלם בזמן" (הודעת יעקב ברדין מיום 26.3.2024, שורה 29).

18. הפנמת האיום מבלי להיזקק למילים מפורשות, המשיכה לבוא לידי ביטוי לאורך ההתקשרויות בין הצדדים, כאשר הודעות חברת השמירה בדבר הצורך להעלות את היקף השמירה - כמו גם את היקף התמורה - נענו בחיוב, אף שלא ברור שאלו אכן הביאו להגדלת היקף השמירה. כך, בגדרי האישום

השני, מתאר ו' ח'טיב כי בשלב מסוים פנה אליו המשיב, ואמר כי יש צורך להרחיב את היקף השמירה מ'נקודה', ל'נקודה וחצי' של שמירה, ובהמשך ל-3.5 נקודות, כך שהתשלום עלה מסך של 7,500 ₪ בתחילה, עד ל-20,000 ₪. "הוא אמר לי שכל נקודת שמירה זה שומר אחד", מתאר המתלונן, אך בפועל, נותר לאורך כל התקופה שומר אחד בלבד באתר. חרף טיבו הירוד של השירות שקיבל, לא יכול היה המתלונן להפסיק את ההתקשרות, כך תואר, לנוכח הפחד ממה שעלול לקרות לו בעקבות זאת (הודעת ו' ח'טיב, שורות 187-212).

19. נתון רלוונטי נוסף, התומך בתזת המדינה שלפיה אין מדובר בעסקי שמירה לגיטימיים, נוגע לתפקוד חברות השמירה במקרים שבהם התרחשו גניבות באתרים. כך, באישום השני, מתואר כי חברה קבלנית נכנסה למצב של חדלות פירעון, מה שגרר עיכוב של כמה חודשים בתשלומים לספקים, כמו גם לחברת השמירה. באותם ימים, נגנב מהאתר ציוד בשווי של 500,000 ₪ לערך, כאשר המתלונן סבור היה כי אלו השומרים שגנבו. "ש. איך ידעת שבתקופה שלא יכולת לשלם לפלטינום השומרים מפלטינום גנבו ממך ברזל? ת. כי היזם היה מתקשר אלי ואומר לי שמעמיסים ברזל בשעות הערב מהאתר, משאית עם מנוף [...] אף אחד לא נכנס לשם בלילה חוץ מהשומרים ושאלתי את אבו יחיא ואת אמיר איפה הציוד והחומר שלי הם אמרו איפה הכסף שלנו" (הודעת ו' ח'טיב, שורות 214-219). בדומה, באישום השלישי, מתאר ג' מוראד: "הם מסוגלים לגנוב לי ציוד מהאתרים וגנבו לי גם. היה פעם אחת שביז'ו [נאשם 6] ביקש ממני להשאיר לו את המפתח של האתר, אני לא הסכמתי, יום למחרת אני הגעתי וגיליתי שצמיג של המעמיס טלסקופים קרוע. התיקון שלו עלה לי 2,500 ₪" (הודעת ג' מוראד, שורה 231).

20. אין לכחד, כי הפוטנציאל הראייתי הגלום בחומר שלפני, מלמד על מקרה של גביית 'דמי חסות' באופן 'רך' יחסית. ברובם המכריע של המקרים, לא נאמרו איומים מפורשים; אף לא נגרם נזק לרכוש. אלא, שזוהי בדיוק התוצאה המתבקשת של התפשטות הרעה החולה המוכרת והידועה של תופעת ה'פרוטקשן', עמה מתמודדים כבר שנים לא מעטות קבלני בניין בישראל. הדעת נותנת, שכל שתופעת גביית דמי החסות משתרשת ומתבססת, הצורך באיום ברור, גלוי, 'מפחיד' - פוחת, שכן הצדדים המעורבים מכירים את 'כללי המשחק' היטב, ויודעים לשחק לצלילי חלילו של המאיים, אף מבלי שניתנות על-ידו הוראות ברורות. העדים עצמם עומדים על היכרותם עם הכללים הבלתי כתובים הללו, ועל העדר הצורך של המאיים ב'איום מפורש' כדי להשיג את מטרות: "זה לא שיבואו ויגידו לך אני אשרוף לך את הכלים, הם לא מפגרים, פשוט יעשו לך נזק או יגנבו" (הודעת עלא נאסר אלעדין, בעל חברת תשתיות, מיום 18.3.2024, שורה 98); "הם שומרים על עצמם שלא לגנוב לנו [...] לא יודע על מה משלמים זה באמת סתם. פעם קראו לזה פרוטקשן היו הם חברת שמירה לגיטימית נותנים חשבונית והכל מסודר" (הודעת יעקב כהן, מתלונן באישום השני, מיום 1.4.2024, שורות 14-26; כמו כן, ראו דברים דומים בהודעת אחיו, יורם כהן, מיום 28.3.2024, שורה 42; ובהודעת חיים דאידה מיום 26.3.2024, שורה 40).

21. היכרות הקבלנים הפועלים בשטח עם 'כללי המשחק', כוללת גם היכרות פרטנית עם ה'שחקנים הרלבנטיים' השולטים בכל אתר ואתר. לפיכך, גם בהיבט זה, עם התבססות המוניטין שלהם כנותני 'שירותי שמירה' באזור מסוים, נעשית מלאכת המאיימים קלה יותר ויותר (ראו לדוגמא באישום התשיעי, שם מספר ס' אבו נאג'י כי לאחר שחברת השמירה של הנאשמים פנתה אליו, בירר עליהם עם קבלנים אחרים, ואלו אמרו לו: "הם חברת השמירה בחריש תסתדר איתם, כדאי לך להסתדר איתם", וכן: "בדקנו כל קבלן בחריש הם חברת השמירה, אפילו עובדי העירייה היו אומרים לנו תסתדרו איתם"; הודעה מיום 28.3.2024, שורות 27 ו-48). זאת ועוד, ככל שמושרשים אותם 'כללי משחק', פחות ופחות 'לקוחות פוטנציאליים' של נותני החסות יחפצו בבחינת האפשרות האחרת, שבה אינם מקבלים את ההגנה מצד המאיימים. כך נמצאנו עומדים בפני מצב דברים שבו מתנהלים העניינים, פחות או יותר, על פני הדברים, על מי מנוחות. האיום נעשה בצורה מרומזת; התשלום - ניתן, וההגנה - מובטחת. במצב דברים זה, בו כל שנותר הוא איום מרומז, ללא פגיעה ממשית ברכוש, ישנו קושי ממשי בעת איסוף הראיות. קושי זה, ראוי לו להילקח בחשבון בעת ניהול הליכי משפט מסוג זה, ועל אחת כמה וכמה, בשלב ההכרעה בשאלת קיומן של ראיות לכאורה, כאשר מרבית התמונה העובדתית, על פרטיה ודקדוקיה, עודנה לוטה בערפל.

22. מטעמים אלו, סבורני כי יש ממש בטענת המדינה, כי שגה בית המשפט המחוזי בקבעו כי 'עוצמתן של הראיות בהליך אינה גבוהה'. כידוע, הובהר בפסיקת בית משפט זה לא פעם, כי "ככלל, בית המשפט אינו נדרש בשלב זה [שלב בחינת הראיות לכאורה - נ' ס'] לשאלות העוסקות במהימנותם של העדים או במשקלן של הראיות, אלא אם קיימות סתירות ברורות המעידות על כרסום ממשי בראיות הקיימות" (בש"פ 7537/18 רג'בי נ' מדינת ישראל, פסקה 24 (20.11.2018)). אם כך, משעה שנקבע על-ידי בית המשפט המחוזי כי "הגרעין הקשה של העדות נאמר על-ידי המתלוננים", ואף הוסבר כיצד העדויות השונות תומכות בתזת התביעה - קביעות שלא מצאתי טעם טוב להתערב בהן - אזי שוב אין ניתן לומר כי הפערים המסוימים בין החקירות המצולמות לתיעוד הכתוב, שעליהם הצביעה ההגנה, או התפקיד האקטיבי שמילאו החוקרים, כביכול, במהלך החקירות, עולה כדי "סתירות ברורות המעידות על כרסום ממשי בראיות הקיימות". אף בקיומם של מתלוננים פוטנציאליים רבים, שלא דיווחו על התנהלות פלילית מצד הנאשמים, אין כדי להוות נתון רלבנטי בגדרי השלב המקדמי שבו עסקינן. מדובר בשאלות של מהימנות העדויות השונות ומשקלן, אשר ראוי להן להתברר בהליך העיקרי (ראו: בש"פ 996/12 אלסראיעה נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (7.2.2012)). סבורני אפוא, כי אין לקבל את קביעת בית המשפט המחוזי בדבר ה'כשל הראייתי'; וכי יש לקבוע כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת ביצוע עבירות הסחיטה באיומים.

23. עם זאת, אין למסקנתי האמורה נפקות במישור התוצאה, שכן לא שוכנעתי כי חלקו של המשיב בפרשה, מלמד על עילות מעצר שלא ניתן להפיגן במידה שעשויה להניח את הדעת, אלא על-ידי מעצר מאחורי סורג ובריא. אפרט טעמי לכך.

24. כידוע, בהתאם למצוות סעיף 21(ב)(1) לחוק המעצרים, לאחר שנוכח בית המשפט כי קיימות ראיות לכאורה, עליו לבחון את האפשרות לשחרור הנאשם לחלופת מעצר שפגיעתה בחירות הנאשם פחותה. בכלל זאת, תיבחן גם האפשרות להעבירו למעצר בפיקוח אלקטרוני. בכל הנוגע לעבירות מושא ההליך, "אמנם, נפסק כבר בעבר, כי בדרך כלל 'עבירות של סחיטה באיומים ועבירות שבהן הנאשם מפיל חתתו על קורבנו, אינן מתאימות לחלופת מעצר' [...] אך אין זה כלל בל יעבור ועל בית המשפט לבחון כל מקרה על פי נסיבותיו, תוך הערכת הסיכון הנשקף מן הנאשם הקונקרטי" (בש"פ 3431/08 שלום נ' מדינת ישראל, פסקה 8 והאסמכתאות שם (1.5.2008); והשוו: עניין טיירי, פסקה 18). במקרה שלפני, הועבר עניינו של המשיב עוד בתחילת הדרך, בהסכמת המדינה, לבחינה של שירות המבחן. התסקיר שהתקבל בתחילה, לא בא בהמלצת שחרור; ואולם, לאחר בחינת חלופת מעצר נוספת על-ידי שירות המבחן, ובהתחשב בהחלטת בית המשפט המחוזי לגבי ה'כשל הראייתי', כלל התסקיר המעודכן המלצה לשחרור המשיב למעצר באיזוק אלקטרוני. בית המשפט המחוזי קיבל המלצה זו, ולאחר שחקר את המפקחים המוצעים, והביע את התרשמותו החיובית מהם - הורה על העברת המשיב למעצר באיזוק אלקטרוני בבית המפקח הראשי שברהט.

25. בית המשפט המחוזי מצא אפוא, כי ניתן להפחית במידה מספקת את המסוכנות הנשקפת מן המשיב, ואת החשש מפני שיבוש הליכי משפט, באמצעות שחרורו למעצר בפיקוח אלקטרוני בתנאים מגבילים. בהחלטה נקבע, כי "לא ניתן להתעלם כי המקום המוצע לפיקוח אלקטרוני, הינו מקום המרוחק בצורה משמעותית מביצוע העבירות, שהינו חריש ועפולה. בית המשפט היה ער לעובדה כי המשיב הוא זה שפעל מאחורי הקלעים של החברות המואשמות בביצוע העבירות, אולם לא ניתן להתעלם מהעובדה כי כיום חברות אלו לא קיימות, ולשאלת בית המשפט - המדינה לא ידעה לענות האם קיימים מידעים לגבי חברות אחרות הפועלות מטעם אותם משיבים". לגבי ידי, החלטה זו מאזנת אל-נכון בין מכלול השיקולים הצריכים לעניין. זאת ועוד, בחינת החלטות בית המשפט המחוזי בהליך דנן, מלמדת כי לבד מנאשם 1, שממתין לקבלת החלטה בעניינו, הרי שיתר הנאשמים בפרשה הועברו למעצר באיזוק אלקטרוני; המדינה אף לא הגישה ערר על החלטות אלה. סבורני, כי מעמדו של המשיב מצדיק אמנם הבחנה מסוימת בינו לבין יתר המעורבים (למעט, אולי, נאשם 1); ואולם, בשים לב לספק הקיים באשר להוכחת עבירות קשירת הקשר, עליו עמדתי מעלה, כמו גם לכך שלהבדיל מחלק מן המעורבים האחרים בפרשה, המשיב נעדר עבר פלילי - לא מצאתי כי עניינו מחייב את השמתו בשלב זה מאחורי סורג ובריח. אין בכך, כמובן, כדי להביע כל עמדה לגבי עניינו של הנאשם 1, שלא נמצא לפני.

26. לצד האמור, בהינתן אופיין הכלכלי של העבירות מושא ההליך, ראיתי לנכון להחמיר קמעא את תנאי הפיקוח שהוטלו על המשיב, ולהורות כי יפקיד מזומן או ערבות בנקאית על סך של 100,000 ₪, חלף סך של 25,000 ₪ שנקבע בהחלטת בית המשפט המחוזי מיום 9.7.2024; יתר התנאים שנקבעו שם יעמדו בעינם.

עררו של המשיב נדחה אפוא בזאת.

ערר המדינה נדחה אף הוא, בכפוף להעלאת סכום ההפקדה כאמור.

ניתנה היום, כ"ב בתמוז התשפ"ד (28.7.2024).

ש ו פ ט
